

Η ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἡ ἀνθρωπολογία τοῦ Λόγου ἀντικείμενον γνώσεως ἔχει τὸν Λόγον ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξατο γίνεσθαι ἄνθρωπος, ἕως οὗ ἐγένετο τέλειος ἄνθρωπος, χρισθεὶς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ τελειωθείς κατὰ τὴν προσληφθεῖσαν ἀνθρωπίνην φύσιν, εἶνα εἰσελθῆ εἰς τὸν δημόσιον βίον καὶ ἐκτελέσῃ τὰ καθήκοντα τῆς ἑαυτοῦ χρίσεως καὶ ἀποστολῆς ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀνθρώπων. Προτίθεται δὲ γνῶναι τὸν Λόγον κατὰ πάντα τὰ προσόντα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ κατὰ τὴν σχέσιν τῶν δύο φύσεων, ἃς ὁ Λόγος συνῆψεν ἐν ἑαυτῷ γεννηθεὶς ἐκ γυναικὸς καὶ γενόμενος ἄνθρωπος, μένων δὲ ὡς ἦν τέλειος Θεός, καὶ μηδὲ ἕως ἐκστάς ἣς εἶχεν αἰδίως θείας καὶ ἀναλλοιώτου φύσεως. Ὁμολογουμένου δὲ ὅτι ὁ Λόγος ἐγένετο ἄνθρωπος, φέρε πρῶτον ζητήσωμεν διὰ τί ἐγένετο, τίς ἦ αἰτία, δι' ἣν ὁ Λόγος ἔδει καὶ ὤφειλε γενέσθαι ἄνθρωπος, καὶ εἰ τὸ γεγονός τοῦτο συνάδει καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὴν θείαν καὶ αἰδίον καὶ τελείαν φύσιν τοῦ Λόγου.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἡ αἰτία τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου θεωρεῖται ἐν τῷ τελείῳ βούλεσθαι τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως, ὅπερ χαρακτηρίζεται ἐλεύθερον, λογικόν, ἠθικόν, εἰρηνικόν, ἀναμάρτητον, καὶ θετικῶς τε καὶ ἀρνητικῶς σύμφωνον πρὸς τὸ τέλειον βούλεσθαι τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς αὐτοῦ. Τοῦ ἀγαθοῦ Πατρὸς βουλομένου τὴν τελείαν μετάδοσιν τοῦ ἀγαθοῦ, οἷον ποιῆσαι ἄνθρωπον καὶ ἀνθρώπους κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν, μετόχους καὶ κοινωνοὺς τῆς θείας καὶ τελείας φύσεως, ὁ Λόγος βούλεται ταῦτόν, καὶ βούλεται ποιῆσαι πᾶν τὸ δυνατόν γενέσθαι, ὅπως στήσῃ καὶ πραγματοποιήσῃ πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ ἀγαθοῦ Πατρὸς. Οὐ δύναται δὲ βουληθῆναι, οὐδὲ πράξαι οὐδὲν τῇ βουλῇ τοῦ Πα-

πρὸς ἐναντίον, ἀλλὰ μόνον πάντα τὰ πρὸς αὐτὴν σύμφωνα καὶ συντελεστικά καὶ συνάδοντα. Ἄρα ὁ Λόγος βουλήσει καὶ προαιρέσει ἐλευθέρα ἢ ἄνθρωπος ἀπ' ἀρχῆς, πρὸ τῆς Δημιουργίας, πρὸ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῶν αἰώνων, καὶ συνεπῶς ὄφειλε γενέσθαι καὶ πράγματι ἄνθρωπος κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν, ἐν τῷ προεγνωσμένῳ καὶ ὁρισμένῳ καιρῷ καὶ χρόνῳ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Ἡ ἐν χρόνῳ ἐκ γυναικὸς γέννησις τοῦ Λόγου ἢ φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐκ τοῦ Πατρὸς αἰδίου αὐτοῦ γεννήσεως, καὶ ὁ τελικὸς τῆς Δημιουργίας σκοπός, ἐχούσης ποιητικὴν αἰτίαν τὴν αἰδίον τοῦ Λόγου ἐκ τοῦ Πατρὸς γέννησιν. Ἡ Δημιουργία κεῖται μεταξὺ τῶν δύο τοῦ Λόγου γεννήσεων, τῆς θείας καὶ αἰδίου, καὶ τῆς ἐν χρόνῳ ἀνθρωπίνης, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἔχει αἰτίαν ποιητικὴν, τὴν δὲ ὑστέραν τελικὴν, καὶ ἡ Θεολογία τοῦ Λόγου ἀποχρώντως αἰτιολογεῖ τὴν ἀνθρωπολογίαν τοῦ Λόγου, καὶ δι' ἀμφοτέρων τῶν γεννήσεων ἀποχρώντως αἰτιολογεῖται καὶ ἐξηγεῖται τὸ σύμπαν, ὁ Θεός, ὁ κόσμος, ὁ ἄνθρωπος, αἱ μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις, καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν σχέσεων τούτων γενόμενα καὶ γινόμενα καὶ γενησόμενα. Ἡ ἀνθρωπολογία τοῦ Λόγου ἀπεκάλυψε τὸ μυστήριον τῆς Θεολογίας, καὶ δι' ἀμφοτέρων ἀποκαλύπτεται ὁ ἄγνωστος καὶ ἀγνοούμενος Θεός, ὁ πολὺς κόσμος, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος, αἱ μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις, καὶ αἱ συνέπεια τῶν σχέσεων τούτων. Εἰ μὴ ὁ Λόγος ἐγένετο ἄνθρωπος, οὐκ ἂν ἀπεκαλύπτετο τοῖς ἀνθρώποις ὁ εἷς ἐν τρισὶ συναϊδίῳ προσώποις Θεός, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱός, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὐδὲ ὁ τελικὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ὅλης Δημιουργίας σκοπός, καὶ τὸ σύμπαν ἔμενεν ἂν διὰ παντὸς ἀνεξήγητον καὶ ἀκατανόητον, μὴ φαινομένου τοῦ λόγου τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, καὶ τῶν γινομένων ἐν αὐτῷ. Αἱ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου ἀπόπειραι τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων πρὸς λογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κατανόησιν τοῦ σύμπαντος, καὶ ἡ ἀποτυχία αὐτῶν, μαρτυροῦσα

τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων. Ἄλλὰ τοῦ Λόγου ἐνανθρωπήσαντος, καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἀναστραφέντος, καὶ ἀποθανόντος βιαίῳ καὶ ἀδίκῳ θανάτῳ, καὶ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνελθόντος, φῶς ἐγένετο μέγα, ὅπερ ἔδειξε καὶ δεῖκνυσι τοῖς ὑγιαίνουσι τὸν νοῦν πᾶν τὸ τέως μυστηριώδες καὶ ἀγνοούμενον. Ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος, ἀντικείμενον τῆς Φιλοσοφίας τιθέμενος, καὶ μεθοδικῶς μελετώμενος, καὶ ἐννοούμενος κατὰ τὰς δύο αὐτοῦ ἀσυγχύτους φύσεις καὶ γεννήσεις, δείκνυσι τοῖς φιλοσοφοῦσι τί ἐστὶ Θεός, τί ἐστὶ κόσμος, τί ἐστὶν ἄνθρωπος, τίνες αἱ συνδέουσαι αὐτοὺς σχέσεις, καὶ τίνες αἱ συνέπειαι τῶν σχέσεων τούτων, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν ἀγνοούμενον καὶ μεθοδικῶς ζητούμενον γίνεται γνωστὸν διὰ τοῦ ἀληθοῦς τούτου τῆς Φιλοσοφίας ἀντικειμένου. Εὐλόγως ἄρα καὶ οἱ ἄγγελοι ἐν τῇ γεννήσει τοῦ Λόγου ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου ἤνεσαν τὸν Θεόν, λέγοντες «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.» Τρώντι ὁ Λόγος ἐνανθρωπήσας ἐδόξασε τὸν Θεόν, ἀποκαλύψας τὴν τελείαν τοῦ Θεοῦ οὐσίαν καὶ φύσιν, ἔσωσε δὲ τὸν ἄνθρωπον καὶ μετέδωκεν αὐτῷ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προσόντα τῆς θείας φύσεως, ἀνακαινίζει δὲ καὶ τελειοποιεῖ τὴν ἔτι ἀτελεῆ καὶ ἀκατάρτιστον Δημιουργίαν, τὴν φθειρομένην διὰ τῆς τοῦ πονηροῦ Διαβόλου ἀντιπράξεως καὶ κακοπραγίας. Θεοπρεπῆς ἄρα τοῦ Λόγου ἡ ἐνανθρώπησις, καὶ ἀποχρώντως ἡτιολογημένη. Τίτι δὲ τρόπῳ ἐγένετο τὸ μέγα τοῦτο καὶ θεοπρεπέστατον καὶ ἀνθρωποφελέστατον ἔργον, τοῦτο μαθάνομεν ἐκ τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, περὶ ἧς λέγομεν ἤδη.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ

ΛΟΥΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΑΡΚΩΣΕΩΣ

Ὁ τρόπος τῆς τοῦ Λόγου σαρκώσεως ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ἱστορεῖται ὧδε. «Ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ

»ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν
 »τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον μεμνη-
 »στευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυίδ, καὶ τὸ
 »ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος
 »πρὸς αὐτὴν εἶπε· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ
 »σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί. Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταρά-
 »χθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ
 »ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ,
 »Μαριάμ· εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλ-
 »λήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ Υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
 »αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ Υἱὸς Ὑψίστου
 »κληθήσεται. Καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον
 »Δαυίδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον
 »Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔ-
 »σται τέλος. Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔ-
 »σται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
 »ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ,
 »καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. Διὸ καὶ τὸ γεν-
 »νώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἐλισά-
 »βετ ἡ συγγενὴς σου, καὶ αὐτὴ συνειληφύια υἱὸν ἐν γήρα
 »αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ
 »στεῖρα· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ρῆμα. Εἶπε
 »δὲ Μαριάμ· Ἴδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ
 »ρῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.» Αὕτη
 μὲν ἡ ἱστορικὴ διήγησις περὶ τῆς τοῦ Λόγου σαρκώσεως,
 ἡμεῖς δὲ ἐξ αὐτῆς ἐννοοῦμεν τάδε. Τῆς Παρθένου ἐπιγνού-
 σης τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν λόγων τοῦ ἀγγέλου,
 καὶ εὐξαμένης ἔργον γενέσθαι αὐτήν, εὐθὺς ἐγένετο τοῦ
 Λόγου ἡ σύλληψις ἐν τῇ ἁγίᾳ τῆς Παρθένου γαστρὶ εὐ-
 δοκίᾳ τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς καὶ συνεργίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
 ματος, καὶ νῦν ἀληθῶς ὁ Θεὸς ἄρχεται ποιεῖν τὸν ἄνθρω-
 πον τῆς μεγάλης βουλῆς, οὗ χάριν τὰ πάντα ἐποίησε. Νῦν
 ἡ τελικὴ βουλή τοῦ Θεοῦ, ἡ πρὸ τῆς πλάσεως τοῦ Ἀδάμ
 ἐκδηλωθεῖσα, «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν

καὶ καθ' ὁμοίωσιν,» νῦν γίνεται ἔργον διὰ τῆς συνεργασίας τῶν τριῶν συναϊδίων προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁ Πατὴρ ἄγεται γυναῖκα τὴν αὐτῷ ἀφιερωθείσαν ἁγίαν Παρθένον, τῷ ἀρχαγγέλῳ Γαβριὴλ ὡς νυμφαγωγῷ χρώμενος· ὁ Υἱὸς τίθεται ἀρχὴ καὶ ὑπόστασις ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἁγίας Παρθένου εἰς πλάσιν τοῦ νέου θεοεικέλου ἀνθρώπου ἐκ τῶν ἀγνῶν αἱμάτων αὐτῆς· τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κτίζει δημιουργικῶς περὶ τὴν ὑπόστασιν τοῦ Υἱοῦ τὴν σάρκα τοῦ νέου ἀνθρώπου, σάρκα ζῶσαν καὶ ἐμψυχον, τρεφομένην καὶ αὐξομένην ἐκ τῆς ζώσης καὶ ἐμψύχου σαρκὸς τῆς ἁγίας Παρθένου ἕως τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως, ἴσου πρὸς τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως τῶν γεννωμένων ἀνθρώπων. Ἄρα ὁ νέος ἄνθρωπος ἔργον ἐστὶ καὶ τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος συμφώνως πρὸς τὴν τελικὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν.» Ὁ δὲ πρῶτος ἐκ τῆς γῆς ἄνθρωπος χάριν τοῦ νέου τούτου ἀνθρώπου ἐγένετο, ὄντος τελικοῦ τῆς ὅλης Δημιουργίας σκοποῦ. Νῦν δὲ σκοπῶμεν τοῦ θαυμαστοῦ τούτου γεγονότος τὰς ὁμοιότητας καὶ τὰς ἀναλογίας συγκριτικῶς πρὸς τὴν ἡμετέραν γέννησιν.

Ἡ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΝ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΗΜΕΤΕΡΑΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ

Ἡ ἐκ γυναικὸς γέννησις τοῦ Λόγου ἐστὶ γεγονὸς ὁμοιον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡμετέραν γέννησιν, καὶ ἡ σύγκρισις δύο ὁμοίων καὶ ἀναλόγων γεγονότων διαφωτίζει ἐκάτερον καὶ ἀμφότερα, καὶ ἄγει εἰς φῶς τὰς ἐν αὐτοῖς λανθανούσας ἀληθείας. Διὸ φέρε θεωρήσωμεν καὶ συγκρίνωμεν πρὸς ἀλλήλα τὰ δύο ταῦτα ὅμοια καὶ ἀνάλογα γεγονότα, ἵνα γνῶμεν ἐκατέρου τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀξίαν, καὶ πορισθῶμεν ἐξ αὐτῶν ἀληθείας λίαν ἡμᾶς ἐνδιαφερούσας.

Παντὸς ἀνθρώπου ἡ γέννησις δύο ἔχει τοὺς παράγον-

τας, τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν, τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα. Ὁ ἀνὴρ εἰσάγει εἰς τὴν μήτραν τῆς γυναικὸς σπέρμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἀφανὴς ὑπόστασις τοῦ τεχθησομένου ἀνθρώπου, ἣτις γίνεται ψυχὴ· ἡ γυνὴ δέχεται τὸ σπέρμα μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὑποστάσεως, καὶ περὶ αὐτήν, κέντρον οὔσαν καὶ θεμέλιον τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, διοργανίζεται τὸ σῶμα κατὰ φυσικοῦς νόμους γνωστοὺς τῷ Θεῷ, καὶ μετὰ ἐννεάμηνον χρόνον τίκτεται νήπιον ἀτελὲς δεόμενον τροφῆς, ἣν ἀμέσως εὐρίσκει ἐν τοῖς μαστοῖς τῆς τεκούσης αὐτὸ μητρός, οἱ ἧς τρέφεται καὶ αὐξάνει. Ἄρα οἱ φυσικοὶ νόμοι τῆς συλλήψεως, τῆς μορφώσεως καὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου λογίζονται τρίτος παράγων· διότι ἄνευ τῆς τῶν φυσικῶν νόμων δυνάμεως καὶ ἐνεργείας ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ οὐ δύνανται γεννῆσαι ἄνθρωπον. Λοιπὸν ἀνὴρ καὶ γυνή, χοϊκοὶ ἀμφοτέροι, καὶ σπέρμα ἐνυπόστατον γήϊνον, καὶ φυσικοὶ νόμοι, οὗτοί εἰσιν οἱ παράγοντες τῆς ἡμετέρας γεννήσεως. Σκοπῶμεν ἤδη καὶ τοὺς παράγοντας τῆς γεννήσεως τοῦ Λόγου.

Ἡ γέννησις τοῦ Λόγου παράγοντας ἔχει γυναῖκα παρθένον καὶ τὸν Πατέρα Θεόν, λόγον ἀνδρὸς συζύγου πρὸς αὐτήν ἔχοντα. Ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἀγγέλου καλεῖ τὴν Παρθένον εἰς σύλληψιν, καὶ αὕτη ἐρωτᾷ· «Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;» Ἀκούει δὲ παρὰ τοῦ ἀγγέλου· «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ἰψίστου ἐπισκιάσει σοι. Διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Ἰῖὸς Θεοῦ.» Δέχεται τὸν Λόγον ἡ Παρθένος, καὶ εὐχεται γενέσθαι αὐτῇ, καθὼς ἤκουσε, καὶ εὐθὺς συλλαμβάνει τοῦ Λόγου τὴν αἰδίου ὑπόστασιν, ἐφ' ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς ζώσης σαρκὸς τῆς ἁγίας Παρθένου πλάττει τὴν ζῶσαν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ Παρθένος ἀντὶ ἐνυποστάτου ἀνθρωπίνου σπέρματος ἐδέξατο ἐκ τοῦ Θεοῦ τὴν αἰδίου καὶ μονογενῆ τοῦ Λόγου ὑπόστασιν σὺν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ἐνεργοῦντι ἐν αὐτῇ ἀντὶ τῶν φυσικῶν νόμων. Ἄρα Θεὸς καὶ γυνὴ Παρθένος, Λόγου Θεοῦ ὑπόστασις, καὶ

Ἅγιον Πνεῦμα, οὗτοι οἱ παράγοντες τῆς γεννήσεως τοῦ Λόγου, ἴσοι τὸν ἀριθμὸν πρὸς τοὺς παράγοντας τῆς ἡμετέρας γεννήσεως, ἀλλὰ τῇ φύσει καὶ τῇ ἀξίᾳ ὑπερμέτρως ὑπερέχοντες· ὑπερέχει γὰρ ἀμέτρως ὁ ἀναρχος καὶ αἰδῖος Θεὸς τοῦ γηίνου ἀνδρός, ἢ ἁγία Παρθένος πάσης γυναικός, τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὑπόστασις τοῦ ἐνυποστάτου καὶ εὐτελεστάτου ἀνθρωπίνου σπέρματος, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τῆς ἐνεργείας τῶν φυσικῶν νόμων. Ὅσῳ δὲ οἱ παράγοντες τῆς ἡμετέρας γεννήσεως ἐλαττοῦνται καὶ μειονεκτοῦσι τῶν παραγόντων τῆς γεννήσεως τοῦ Λόγου, τοσούτῳ καὶ ἡ γέννησις ἡμῶν ἐλαττοῦται καὶ μειονεκτεῖ τῆς τοῦ Λόγου ὑπερόχου καὶ ἐξόχου γεννήσεως. Ἡ τοῦ Λόγου γέννησις, γονεῖς ἔχουσα τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἁγίαν Παρθένον, χαρακτηρίζεται θειοτάτη, εὐγενεστάτη, τιμιωτάτη, ὑπερτάτη, καὶ μοναδικὴ ἐν ὅλῃ τῇ Δημιουργίᾳ· ὅτι μία καὶ μόνη τοῦ Λόγου ἡ γέννησις, καὶ ἕτερα ὅμοια αὐτῇ ἐν γεννητοῖς γυναικῶν οὐκ ἔστι. Μονογενῆς καὶ εὐγενῆς ἢ ἐκ τοῦ Θεοῦ πρώτη καὶ αἰδῖος γέννησις τοῦ Λόγου· μονογενῆς καὶ εὐγενῆς καὶ ἡ ἐν χρόνῳ γέννησις αὐτοῦ ἐκ γυναικὸς Παρθένου. Δι' ἐκείνης ὁ Λόγος πέφυκε Θεὸς ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ· διὰ ταύτης δὲ πέφυκεν ἄνθρωπος ὁμοούσιος τῇ Μητρὶ καὶ δι' ἀμφοτέρων τῶν γεννήσεων εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Λόγος γνωρίζεται τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἐκτὸς μολυσμοῦ καὶ ἁμαρτίας ἀνθρώπων, ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος τῇ Μητρὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἔχων αἰδίως τὰ προσόντα τῆς τελείας τοῦ Θεοῦ φύσεως, κτησάμενος δὲ ἐν χρόνῳ καὶ τὰ προσόντα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τραφείσης, αὐξηθείσης, τελειωθείσης, καὶ θεωθείσης ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ ὑπόστασει· διότι ἐγεννήθη παιδίον νήπιον, ὃ ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας, ἕως οὗ ἐγένετο πλήρης καὶ τέλειος ἀνὴρ, χρισθεὶς καὶ τελειωθείς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, καὶ μαρτυρηθεὶς ἄνωθεν Υἱὸς ἀγαπητός, ἐν ᾧ καὶ δι' οὗ ὁ ἀγαθὸς Θεὸς ἠυδόκησε γενέσθαι τὴν ἡμε-

τέραν σωτηρίαν. Συνεπῶς δὲ καὶ συμφώνως πρὸς τὰς δύο τοῦ Λόγου γεννήσεις κατηγοροῦνται ἐπ' αὐτοῦ καὶ δύο φύσεις, ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη, καὶ δύο θελήσεις, ἡ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ δύο ἐνέργειαι ἀνάλογοι τῶν δύο φύσεων καὶ θελήσεων, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως, ὧν ἕκαστέρα ἐνεργεῖ τὰ ἑαυτῆς καὶ σώζει τὰς διακρινούσας αὐτὴν ιδιότητας, καὶ ἀμφοτέραι ἀρμονικῶς συνδέονται καὶ συνυπάρχουσιν ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς τοῦ Λόγου ὑποστάσεως. Διὸ καὶ τὰ προσόντα τῆς θείας φύσεως οὐ κατηγοροῦνται ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης, οὐδὲ τὰ προσόντα τῆς ἀνθρωπίνης κατηγοροῦνται ἐπὶ τῆς θείας, ἀλλὰ καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς τοῦ Λόγου ὑποστάσεως, ὃς καλεῖται Χριστὸς Κύριος, καὶ Θεάνθρωπος, καὶ Θεός, καὶ ἄνθρωπος, καὶ δέχεται καὶ ἔχει ἕκαστας φύσεως ἅπαντα τὰ συνιστῶντα αὐτὴν προσόντα. Ὅταν ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται Υἱὸς Θεοῦ καὶ Θεός, δέχεται καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὰ ιδιώματα, λεγόμενος Θεὸς παθητὸς καὶ θνητὸς, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὴν θεότητα, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἧς ἴδια τὰ πάθη ταῦτα· ὅταν δὲ ὀνομάζεται Υἱὸς ἀνθρώπου καὶ ἄνθρωπος, δέχεται καὶ τὰ ιδιώματα τῆς θείας φύσεως, παιδίον προαιώνιον καὶ ἄνθρωπος ἀναρχος λεγόμενος, οὐχὶ κατὰ τὴν χρονικὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, ἀλλὰ κατὰ τὴν αἰδιότητα τῆς θείας αὐτοῦ ὑποστάσεως. Ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἐπὶ μὲν τῆς ὑποστάσεως τοῦ Λόγου κατηγοροῦνται πάντα, τὰ τε θεῖα προσόντα, τὰ τε ἀνθρώπινα· ἐπὶ δὲ τῶν δύο αὐτοῦ φύσεων κατηγοροῦνται μόνον τὰ προσήκοντα ἕκαστέρα φύσει, οἷον τὰ θεῖα τῇ θεία, καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τοιοῦτοτρόπως γινώσκεται ὁ Λόγος ὡς ἦν, καὶ ὡς ἐγένετο, καὶ ὡς νῦν ἐστι, τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, εἷς Θεάνθρωπος, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ αἰδίως, καὶ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν χρόνῳ, ἀρχὴ καὶ τέλος ὅλης τῆς Δημιουργίας, γενομένης δι' αὐτοῦ καὶ χάριν αὐτοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς αὐτοῦ· ἀμήν. Οὕτως ἐννοεῖται καὶ ἐξή-

γεῖται τοῦ Λόγου ἢ γέννησις ἐκ γυναικὸς Παρθένου, συγκρινομένη πρὸς τὴν ἡμετέραν γέννησιν, καὶ οὕτω διὰ τῶν δύο τοῦ Λόγου γεννήσεων αἰτιολογοῦνται καὶ ἐξηγοῦνται αἱ δύο αὐτοῦ φύσεις καὶ θελήσεις καὶ ἐνέργειαι, ἀσυγχύτως ἠνωμένοι ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑποστάσεως, καθὼς ἐδογματίσαν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὡς ἐ, ς, ἀναιροῦσαι τὰς αἵρέσεις τῶν μονοφυσιστῶν καὶ μονοθελητῶν, καὶ τὴν πρὸ αὐτῶν αἵρεσιν τοῦ Νεστορίου, ὡς ἐδέχετο δύο ὑποστάσεις ἀντὶ μιᾶς, καὶ ἠρνεῖτο τοῦ Λόγου τὴν γέννησιν ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου. Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἐνταῦθα ἀποδεικνύει ἀληθεύοντα τὰ δόγματα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τῆς μιᾶς ὑποστάσεως τοῦ Λόγου καὶ τῶν δύο αὐτῆς φύσεων καὶ θελήσεων καὶ ἐνεργειῶν, ψευδομένας δὲ τὰς ἀντιδογματικὰς αἵρέσεις, καὶ τοὺς αἵρετικοὺς πλανηθέντας ἀπὸ τῆς γνώσεως τῆς ἀληθείας, καὶ δικαίως κατακριθέντας καὶ ἀναθεματισθέντας δι' ἣν ἔδειξαν ἀγάπην εἰς τὸ ψεῦδος καὶ ἀποστροφὴν εἰς τὴν μαρτυρουμένην διὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν ἀλήθειαν. Ἡ τὸν Λόγον γεννήσασα ἁγία Παρθένος ὄντως Θεοτόκος ἐστὶ, καὶ παρθένος μετὰ τὸν τόκον, ἤτοι Ἄειπαρθένος. Ἡ δὲ ἀπόδειξις τῶν τίτλων τούτων γίνεται διὰ τῆς ἐξῆς λογικῆς ἀρχῆς, ἢ λογικοῦ ἀξιώματος.

Φύσει αἱ συνέπειαι ἀκολουθοῦσι τὰς ἀρχάς, καὶ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἀρχῶν ὁμολογεῖται καὶ ἡ φύσις τῶν συνεπειῶν αὐτῶν. Ἐὰν λ. γ. ὑποτεθῆ ὅτι γυνὴ παρθένος συνῆλθε μετὰ ἀνδρὸς, ἀκολουθεῖ ὡς ἄμεσος φυσικὴ συνέπεια ἡ φθορὰ τῆς παρθενίας αὐτῆς· γνωστῆς δὲ γενομένης τῆς φθορᾶς τῆς παρθενίας, συνάγεται λογικῶς ἡ μετὰ ἀνδρὸς μίξις τῆς παρθένου· ἐὰν δὲ συλλάβῃ ἡ μετὰ ἀνδρὸς συνελθοῦσα παρθένος, ἐκ τῆς συλλήψεως συνάγεται καὶ ἡ μίξις μετὰ ἀνδρὸς, καὶ ἡ φθορὰ τῆς παρθενίας· ἐκ δὲ τῆς γεννήσεως συνάγεται καὶ ἡ μίξις μετὰ ἀνδρὸς, καὶ ἡ φθορὰ τῆς παρθενίας, καὶ ἡ σύλληψις πρὸ μηνῶν ἐννέα· ὁ δὲ ἐκ τῆς μίξεως ταύτης γεννώμενος ἄνθρωπος

ἐν ἀρχῇ τῆς γεννήσεως ἀγνοεῖ φύσει τὴν ἑαυτοῦ γέννησιν καὶ τοὺς γεννήσαντας αὐτὸν γονεῖς. Τοιαῦται φυσικαὶ συνέπειαι ἀκολουθοῦσι πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐκ τῆς μίξεως μετὰ ἀνδρὸς πάσης γυναικὸς παρθένου. Ἀλλὰ μία γυνὴ παρθένος, ἡ ὄνομα Μαριάμ, θυγάτηρ τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης, συνέλαβεν ἐκ τοῦ Θεοῦ θείως τὴν θείαν τοῦ Λόγου ὑπόστασιν. Ἐκ τοιαύτης κρείττονος ἀρχῆς οὐδόλως ἐστὶ δυνατὸν ἀκολουθῆσαι τὰς συνεπείας ἐκείνας τῆς χειρόνος, ἀλλὰ τούναντίον ἀκολουθοῦσι συνέπειαι κρείττονες, ἀνάλογοι πρὸς τὴν φύσιν τῆς κρείττονος ἀρχῆς αὐτῶν, ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ θείαν θείως γενομένην σύλληψιν. Ἡ ἐκ τοῦ Θεοῦ θείως συλλαβοῦσα Παρθένος ἀναγκαίως μένει παρθένος, διότι ἐλλείπει τὸ αἷτιον τῆς φθορᾶς τῆς παρθενίας, ἤτοι ἡ μετὰ ἀνδρὸς μίξις. Ἀποδοῦναι δὲ τῷ ἁγίῳ Θεῷ φθορὰν παρθενίας, ἐκ σαρκικῆς μίξεως προερχομένην, ἄλογόν τε σφόδρα καὶ βλάσφημον καὶ λογικῶν ἀνθρώπων ἀνάξιον. Παράφρονες μόνον καὶ ἄφρονες δύνανται ἐκστομίσαι τοιαύτην κατὰ τοῦ Θεοῦ βλάσφημον κρίσιν. Ἡ δὲ μένουσα παρθένος μετὰ τὴν σύλληψιν, ἀναγκαίως μένει παρθένος καὶ μετὰ τὴν γέννησιν, τοῦ Θεοῦ βρέφους μὴ δυναμένου φθεῖραι παρθενίαν ἄφθορον, οὔσαν σημεῖον τῆς ὑπερφυσικῆς καὶ θείας καὶ παραδόξου γεννήσεως, σημεῖον μέγα εἰς βάθος καὶ εἰς ὕψος, καθὼς προεῖπεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος τοῦ μεγαλοφωνοτάτου ἐκείνου προφήτου Ἡσαίου. «Διὰ τοῦτο, λέγει, δώσει Κύριος »αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται Υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ »Ἐμμανουήλ,» (ζ'. 14.), ὃ ἐρμηνεύεται Θεάνθρωπος. Τὸ σημεῖον καὶ τὸ θαῦμα τὸ μέγα τοῦ βάθους καὶ τοῦ ὕψους ἐστὶν ὅτι γυνὴ παρθένος συλλαμβάνει Θεὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ τίχτει Θεάνθρωπον, καὶ ἡ πρὸ τόκου καὶ μετὰ τὸν τόκον παρθενία μαρτυρεῖ τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ θείαν σύλληψιν καὶ γέννησιν τοῦ Ἐμμανουήλ. Ἄρα Θεοτόκος ἡ Μαριάμ καὶ Ἄειπάρθετος, αἰρετικὸς δὲ καὶ κακόδοξος ὁ

πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος, ὃν δικαίως καθεῖλε καὶ ἀνεθεμάτισεν ἡ ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκου-
 μενικῇ Σύνοδος, διότι ἤρνεϊτο καὶ τὴν ἀειπαρθενίαν καὶ
 τὴν θεοτοκίαν, καὶ ἐφρόνει ψευδῶς καὶ πεπλανημένως ὅτι
 οὐχὶ τὸν Θεὸν Λόγον αὐτόν, ἀλλὰ φίλον τινα ἄνθρωπον
 συνέλαθε καὶ ἔτεκεν ἡ Παρθένος. Ψιλὸς δὲ ἄνθρωπος ἀνευ
 σπέρματος ἀνδρὸς οὔτε συλλαμβάνεται, οὔτε γεννᾶται. Καὶ
 εἰ φίλον ἄνθρωπον ἐγέννα ἡ Παρθένος κατὰ τὴν βλάσφη-
 μον τοῦ Νεστορίου ρῆσιν, ἐξ ἀνθρώπου ἦν ἂν καὶ ἡ σύλ-
 ληψις, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ ἡ εὐαγγελικὴ ἱστο-
 ρία διαψεύδει καὶ τὴν βλάσφημον ὑπόθεσιν, καὶ τὴν συνέ-
 πειαν αὐτῆς· διότι, ἀκούσασα ἡ Παρθένος παρὰ τοῦ ἀγ-
 γέλου ὅτι συλλήψεται ἐν γαστρὶ καὶ γεννήσει Υἱόν, ἠρώ-
 τησεν ἀποροῦσα· «Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώ-
 σκω;» Ἦκουσε δὲ τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας παρὰ τοῦ ἀγ-
 γέλου, εἰπόντος αὐτῇ· «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ
 »σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. Διὸ καὶ τὸ γεν-
 »νώμενον Ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ.» Οἱ λόγοι οὗτοι
 τοῦ ἀγγέλου προφανῶς ἀναιροῦσι καὶ τὸν φίλον ἄνθρω-
 πον τοῦ Νεστορίου, καὶ τὸν τρόπον, δι' οὗ συλλαμβάνεται
 καὶ γεννᾶται ὁ ψιλὸς ἄνθρωπος. Βεβαιοῦσι δὲ τὴν ἐκ τοῦ
 Θεοῦ θείαν θείως γενομένην σύλληψιν τοῦ γεννητοῦ Λόγου,
 καὶ τὸν τόκον Θεανθρώπου καὶ οὐχὶ ψιλοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δὲ
 ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου ἐστὶ φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐκ τοῦ
 Θεοῦ συλλήψεως, καθὼς καὶ ἡ φθορὰ τῆς παρθενίας τῶν γυ-
 ναικῶν φυσικὴ ἐστὶ συνέπεια τῆς μετὰ ἀνδρὸς μίξεως αὐ-
 τῶν, εἴτε ἀκολουθήσει σύλληψις, εἴτε μή. Ἡ ἐκ τοῦ Θεοῦ
 συλλαβοῦσα γυνὴ φυσικῶς καὶ ἀναγκαίως γεννᾷ Θεάνθρω-
 πον, Ἐμμανουήλ κατὰ τὴν Γραφήν, καὶ οὐχὶ φίλον ἄνθρω-
 πον, καθὼς καὶ πᾶσα γυνή, ἐξ ἀνδρὸς συλλαμβάνουσα,
 ἀναγκαίως γεννᾷ φίλον ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ Θεάνθρωπον.
 Κατηγορεῖν δὲ τὴν φθορὰν τῆς παρθενίας ἐπὶ γυναικὸς μὴ
 γνούσης ἄνδρα, καὶ καλεῖν φίλον ἄνθρωπον τὸν ἐξ αὐτῆς
 γεννηθέντα Θεάνθρωπον, ἀλογίαι εἰσὶ καὶ ψεύδη καὶ βλα-

Ε. Δ. της Κ.τ.Π
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

σφημῖαι ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐλεγχόμεναι, καὶ δικαίως ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς Ἐκκλησίας κατεκρίθησαν καὶ ἀνεθεματίσθησαν. Συμφώνως δὲ τοῖς δόγμασι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀποδεικτικὴ ἐπιστήμη ἀποφαίνεται ὅτι ἡ Παρθένος συνέλαβεν ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔτεκε Θεὸν ἐν μορφῇ ἀνθρώπου ἢ Θεάνθρωπον, καὶ ὄντως Θεοτόκος ἐστὶ καὶ Ἄειπάρθενος· διότι ἡ Παρθένος, μὴ γνοῦσα ἄνδρα, ἔμεινε παρθένος, τοῦ Θεοῦ τόκου μὴ δυναμένου φθεῖραι τὴν ἀφθορον αὐτῆς παρθενίαν, τὸ μέγα σημεῖον τῆς θείας καὶ παραδόξου καὶ θαυμαστῆς γεννήσεως. Ὄντως ἄρα Θεοτόκος καὶ Ἄειπάρθενος ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, λογικῶς τε καὶ ἐπιστημονικῶς ἀποδεικνυομένη εἰς φρίμωσιν καὶ καταισχύνῃν τῶν τε ἀπίστων τῶν τε ἀφρόνων αἰρετικῶν, οἵτινες τὰ τῆς ἀνθρωπίνης γεννήσεως πάθη καὶ προσόντα ἐτόλμησαν κατηγορῆσαι ἐπὶ τῆς θείας, παραλογιζόμενοι καὶ μὴ συνιέντες ὅτι αἱ συνέπειαι ἀκολουθοῦσι κατὰ τὰς ἀρχάς, καὶ ὅτι ἦν παράλογον τὰς συνεπείας τῆς ἀνθρωπίνης γεννήσεως κατηγορῆσαι καὶ ἐπὶ τῆς θείας, ἀρνεῖσθαι δὲ τὰς φυσικὰς συνεπείας τῶν ἀρχῶν τῆς γεννήσεως τοῦ Λόγου. Ἀρχαὶ δὲ τῆς γεννήσεως τοῦ Λόγου Θεὸς καὶ γυνὴ παρθένος, Λόγου ὑπόστασις, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐξ ὧν φυσικῶς καὶ λογικῶς γεννᾶται Θεάνθρωπος καὶ οὐχὶ φιλὸς ἄνθρωπος, καὶ τοῦ Θεανθρώπου ἡ Μήτηρ ὄντως Θεοτόκος καὶ Ἄειπάρθενος ἀληθῶς καὶ δικαίως ἐγκωμιάζεται καὶ μακαρίζεται. Ὁ δὲ τῆς Θεοτόκου τόκος κατὰ φύσιν καὶ λόγον ἐγένετο, ἀλλὰ κατὰ φύσιν θείαν μοναδικὴν καὶ ἔξοχον, πολλῶ κρείττονα τῆς ἡμετέρας φύσεως καὶ γεννήσεως. Αἱ δὲ ἐκκλησιαστικαὶ φράσεις, «ὑπὲρ φύσιν, ὑπὲρ λόγον καὶ ἐννοίαν,» νοοῦνται σχετικῶς πρὸς τὴν ἡμετέραν φύσιν καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς συνεπείας καὶ ἐννοίας, ἃς βεβαίως ἀποκλείει ἡ θεία φύσις καὶ γέννησις. Οὕτως ἡ ἀνθρωπολογία τοῦ Λόγου ἐννοεῖ τὸν Λόγον ἀφ' οὗ χρόνου ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ οὕτως ἀποδεικνύει διὰ τοῦ φωτὸς τῆς ἐπιστήμης τὴν ἀλήθειαν τῶν δογμάτων τῆς Ὀρθοδό-

ξου Ἐκκλησίας, τοὺς τε παραλογισμοὺς καὶ τὰς βλασφημίας τῶν αἵρετικῶν, οἵτινες παρεδόθησαν εἰς ἀδόκιμον νοῦν νοεῖν καὶ λέγειν τὰ μὴ καθήκοντα, διότι οὐκ ἔδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, ὅς φωτίζει καὶ συνετίζει καὶ ὀδηγεῖ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν πάντας τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ, τοὺς εἰλικρινῶς ἀγαπῶντας τὴν ἀλήθειαν καὶ μισοῦντας τὸ ψεῦδος. Ἐν ταῖς συγκροτούμεναις Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις οἱ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντες τὴν ἀλήθειαν ἐφωτίζοντο ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐβλεπον αὐτήν, καὶ ἐδογματίζον αὐτήν· οἱ δὲ πείσμονες αἵρετικοὶ ἀπετυφλοῦντο, καὶ ἐβλεπον διχαστρόφως τὸ μὲν ψεῦδος ὡς ἀλήθειαν, τὴν δὲ ἀλήθειαν ὡς ψεῦδος, νοθετούμενοι δὲ ἅπαξ καὶ δις καὶ πολλάκις, καὶ εἰς μετάνοιαν καλούμενοι, οὐκ ἠβούλοντο συνιέναι, οὐδὲ ἐπείθοντο. Δικαίως ἄρα ἀνεθεματίζοντο καὶ ἀπεκόπτοντο τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν λόγον καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, «εἴ τις τῆς Ἐκκλησίας παρακούει, ἔστω ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.»

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Λόγου οὐσιῶδες χαρακτηριστικὸν ἔχει τὸ γίνεσθαι ἐν χρόνῳ, δι' οὗ διακρίνεται τῆς θεότητος αὐτοῦ, ἐχούσης τὸ αἰεὶ εἶναι, καὶ ἀποκλειούσης τὸ γίνεσθαι. Ὁ Λόγος ἦν αἰεὶ Θεὸς πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο ἐν τινι ὀρισμένῳ χρόνῳ. Πᾶν δὲ ἐν χρόνῳ γινόμενον ἔχει ἀρχήν, πρόοδον καὶ τελείωσιν, καί, μονολεκτικῶς εἰπεῖν, ἔχει ἱστορίαν. Τοῦ Λόγου ἡ σὰρξ ἔλαβεν ἀρχικὴν σύστασιν ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς Μητρὸς αὐτοῦ, ἐτρέφη ἐν αὐτῇ ἐννεάμηνον χρόνον, καὶ ἐγεννήθη ἔπειτα, ἔχουσα τὸ μέγεθος καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ νηπίου ἀνθρώπου. Γεννηθεῖσα δέ, ἐτρέφετο καὶ ἠϋξανε μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, ὅτε ὁ Ἰησοῦς, βαπτισθεὶς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου, καὶ χρισθεὶς καὶ τελειωθείς ὑπὸ τοῦ ἐπ' αὐτὸν καταπτάντος Ἁγίου Πνεύματος

τος περιστερᾶς ἐν εἶδει, καὶ ἄνωθεν ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ οὐρανίου Πατρὸς μαρτυρηθείς, εἰσῆλθεν εἰς τὸν δημόσιον βίον, καὶ ἤρξατο ἐργάζεσθαι τὸ ἔργον τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ἄρα τοῦ Λόγου ἡ ἀνθρωπότης, λαβοῦσα ἐν χρόνῳ ἀρχὴν, πρόσδον καὶ τελείωσιν, ἔχει ἱστορίαν καὶ ἱστορικὴν γνῶσιν, ἣν ἡ τοῦ Λόγου ἀνθρωπολογία ἐφίεται γινῶναι, ὅτι ταύτην ἔχει ἀντικείμενον γνώσεως. Καὶ πρῶτον φέρε σκεψώμεθα περὶ τῆς ἀρχικῆς συστάσεως τῆς ζωῆς τοῦ Λόγου σαρκός, τῆς ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀγίας αὐτοῦ Μητρὸς γενομένης δι' ἐνεργείας πλαστικῆς καὶ δημιουργικῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Σὰρξ ζῶσα φύσει αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ ζῆν διὰ τροφῆς ἀναλόγου θεραπευομένην καὶ συντηρούσης τὴν ζωὴν. Ἡ δὲ αἴσθησις τῆς ἀνάγκης ταύτης ἐγγίνεται εἰς τὴν ὑπόστασιν τῆς ζωῆς σαρκός, καὶ ἐκδηλοῦται διὰ τῶν φυσικῶν αἰσθημάτων τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης, τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ὀδύνης, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, ἅτινα λειτουργοῦσιν εἰς συντήρησιν τῆς ζωῆς. Τοῦ Λόγου ἡ ὑπόστασις, ζῶσαν σάρκα προσλαβοῦσα ἐκ τῆς ζωῆς σαρκός τῆς ἀγίας Παρθένου, προσέλαβεν ἅμα καὶ τὴν αἴσθησιν τῆς σαρκικῆς ζωῆς, ἣν οὐδόλως εἶχε πρὸ τῆς σαρκώσεως, καὶ τὰ φυσικὰ αἰσθήματα τὰ λειτουργοῦντα εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς. Μετὰ δὲ τῆς αἰσθήσεως ταύτης προσέλαβε καὶ τὴν φυσικὴν θέλησιν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ τὴν συνείδησιν καὶ τὴν μνήμην τῶν φυσικῶν τούτων ἀναγκῶν καὶ αἰσθημάτων. Ἄρα τοῦ Λόγου ἡ ὑπόστασις σὺν τῇ προσλήψει τῆς ζωῆς σαρκός προσέλαβεν ἀρχικῶς καὶ τὴν ὅλην φύσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, οἷον τὸ αἰσθητικὸν ἢ παθητικὸν, τὸ θελητικὸν ἢ βουλευτικὸν, καὶ τὸ νοητικὸν ἢ λογικὸν, δι' ὧν ἡ μετὰ τοῦ σώματος συζῶσα ψυχὴ αἰσθάνεται τὰς ἀνάγκας ἢ ἐνδείας τοῦ σώματος, θέλει τὴν θεραπείαν αὐτῶν, νοεῖ τὰ τῆς θεραπείας μέσα, καὶ ἐνεργεῖ τὸ καθ' ἑαυτήν, ἵνα θεραπεύσῃ ἅς αἰσθάνεται ἀνάγκας καὶ ἐνδείας τῆς ζωῆς. Ἡ φύσις αὕτη ἐφύη ἐπὶ

τῆς ὑποστάσεως τοῦ Λόγου, καθὼς φύεται καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας, νηπία καὶ ἀτελής τὸ κατ' ἀρχάς, ὑποκειμένη εἰς τὸν νόμον τῆς θρέψεως καὶ τῆς αὐξήσεως, καθὼς καὶ ἡ ζῶσα σὰρξ, μεθ' ἧς συντρέφεται καὶ συναυξάνει. Ἄλλ' ἢ μὲν ἡμετέρα ὑπόστασις, σκότος οὐσα καὶ ἄγνοια, οὐκ οἶδεν οὔτε ἑαυτὴν, οὔτε τὴν ἐπ' αὐτῆς φουομένην φύσιν ἢ δὲ τοῦ Λόγου ὑπόστασις, φῶς οὐσα αὐτογνωστικὸν καὶ ἑτερογνωστικόν, ὁρᾷ καὶ γινώσκει ἀκριβῶς καὶ τὴν ζῶσαν σὰρκα, καὶ τὴν ψυχὴν, ἣν προσλαμβάνει μετ' αὐτῆς, καὶ πᾶσαν τὴν ἐν χρόνῳ αὐτῶν αὐξῆσιν καὶ τελείωσιν. Οὕτως ἡ ἀνθρωπολογία τοῦ Λόγου ἐννοεῖ καὶ ἐρμηνεύει τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐν χρόνῳ θρέψιν καὶ αὐξῆσιν καὶ τελείωσιν αὐτῶν, ἣν ἡ θεία Γραφή μαρτυρεῖ, λέγουσα: «Τὸ »δὲ παιδίον ἠῤῥαξε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.» Νῦν δὲ φέρε σκεψώμεθα καὶ περὶ τῆς αὐξήσεως ταύτης ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ χρόνου τῆς τελειώσεως αὐτῆς.

Ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Λόγου ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως αὐτῆς τρέφεται καὶ αὐξάνει κατὰ ψυχὴν καὶ κατὰ σῶμα διὰ τροφῆς ἀναλόγου εἰς ἀμφοτέρω τὰ συστατικὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ τοῦ μὲν σώματος τροφὸς ἦν ἡ Μήτηρ αὐτοῦ καὶ παρθένος, τῆς δὲ ψυχῆς τροφὸς ἦν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τρέφον καὶ προάγον τὴν νηπίαν τῆς ψυχῆς φύσιν κατὰ λόγον τῆς θρέψεως καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ σώματος. Ὁ δὲ Λόγος ἐν τῇ θρέψει καὶ αὐξήσει τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ φυλάττει τὴν αὐτῷ προσήκουσαν παθητικὴν θέσιν, ὑφιστάμενος εὐχαρίστως τὰς νομίμους καὶ κανονικὰς ἐνεργείας τῆς Μητρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ποιῶν μόνον τὴν φυσικὴν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος πρὸς τὴν ἀμφοτέρων αὐξῆσιν καὶ συντήρησιν. Ὁ Λόγος θηλάζει ὡς νήπιον, καὶ ἡδεύεται μέχρι τῆς πληρώσεως τῆς φυσικῆς τοῦ σώματος ἀνάγκης, ὅτε, τοῦ κόρου ἐπερχομένου, παύει θηλάζων κα-

θεύδει, και ἐγείρεται ζητῶν τὴν Μητέρα και τὴν τροφήν, και ἐκδηλοῖ πάσας τὰς φυσικὰς και ἀναγκαίαις ἐνεργείαις τῆς νηπιακῆς ἡλικίας, ἀλλὰ φυσικῶς και ἀπλῶς και χαριέντως ὡς νήπιον θεογενὲς και εὐγενὲς και κεχαριτωμένον. Τοιοῦτοτρόπως ἡ θρέψις και ἡ αὐξήσις τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Λόγου προέβαινε σὺν τῷ χρόνῳ ὅσον οἶόν τε ἄριστα, και τῆς ἀνθρωπίνης ταύτης ζωῆς τὴν συνείδησιν και τὴν μνήμην ὁ Λόγος διετήρει διακεκριμένως ἀπὸ τῆς ζωῆς τῆς θείας και αἰδίου αὐτοῦ φύσεως, συνδέων ἐν ἑαυτῷ τὴν χρονικὴν ζωὴν τῆς σαρκὸς μετὰ τῆς μακαρίας και ἀθανάτου ζωῆς τοῦ Θεοῦ. Ὁ Λόγος ἀπὸ τῆς συλλήψεως μέχρι τῆς γεννήσεως, και ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἀνδρικής ἡλικίας ἔλαβε πείραν και αἰσθησιν και γνῶσιν ὅλης τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, και μόνον ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ Λόγου ὑπάρχει ἀνεξίτηλος ἡ ἀκριβῆς ἱστορικὴ γνῶσις τῆς ἐν χρόνῳ ἀρξαμένης και τραφείσης και αὐξηθείσης και τελειωθείσης ἐν αὐτῷ ἀνθρωπότητος κατὰ τε τὸ σῶμα και τὴν ψυχὴν, και τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν ἐπικοινωνίαν και σχέσιν. Ἡ δὲ τοῦ Λόγου ἐπιστήμη, τὴν ἀνθρωπότητα ταύτην διακεκριμένως νοοῦσα ἀπὸ τῆς αἰδίου αὐτοῦ θεότητος, κατηγορεῖ ἐπ' αὐτῆς πάντα τὰ φύσει αὐτῇ προσήκοντα, οἶον και γνῶσιν και ἄγνοιαν, και δύναμιν και ἀδυναμίαν, και πάθη χαρᾶς και λύπης, και θρέψιν και αὐξήσιν και τελείωσιν ἐν χρόνῳ, τὸ παθητὸν και τὸ θνητὸν, και τὰ τούτοις ὅμοια. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Λόγου, γεννηθεῖσα και τραφείσα ἐν μέσῳ κοινωνίας θεοσυστάτου και ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νενομοθετημένης, συνεμορφώθη ἀκριβῶς κατὰ πάντα πρὸς τοὺς κειμένους νόμους, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς περιτομῆς, και μέχρι τοῦ θανάτου και τῆς ταφῆς ὅλον τὸν νόμον τηρήσασα και ἐφαρμόσασα εἰς ἑαυτὴν θετικῶς τε και ἀρνητικῶς. Διὰ τῆς νομικῆς ταύτης παιδείας και μορφώσεως ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Λόγου συνεταυτίσθη και ἐξισώθη πρὸς τοῦ Θεοῦ τὸ τέλειον βούλεσθαι, τὸ τέλειον δύ-

λιτῶν ἀξίων τοιαύτης εὐλογημένης βασιλείας. Ἡ δὲ τετελειωμένη καὶ τεθεωμένη τοῦ Λόγου ἀνθρωπότης ἐγένετο καὶ ἔστιν ἀρχὴ καὶ θεμέλιον νέας κοινωνίας καὶ πολιτείας ἀνθρώπων, ἧς τὸ φυσικὸν ὄνομα Χριστοκρατία· ὅτι ἐν αὐτῇ κρατεῖ καὶ ἄρχει ὁ Χριστός, ὁ τέλειος ἄνθρωπος, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Λόγου ἐξεταζομένη γίνεται ἀντικείμενον τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, ἧς ἐφίεται γνῶναι τίς ἡ ἀρίστη ἐν τοῖς ἀνθρώποις πολιτεία, καὶ τίνες πολιτεῖαι ἡμαρτημένοι καὶ κακαί, ἐν αἷς ἀναγκαίως κακοδαιμονοῦσιν οἱ κατ' αὐτὰς πολιτευόμενοι ἄνθρωποι. Ἡ δὲ τελεία τοῦ Λόγου ψυχὴ, τιθεμένη ἀντικείμενον γνώσεως, παράγει τὴν Ψυχολογίαν τοῦ Λόγου, τὸ δὲ λογικὸν τῆς ψυχῆς μέρος παράγει τὴν Λογικὴν, καὶ τὸ ἠθικὸν τὴν Ἠθικὴν. Αὗται δὲ αἱ τρεῖς ἐπιστῆμαι πορίζουσι πλήρη γνῶσιν τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, καὶ διαφωτίζουν πάντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ ἰδίως τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην, ἧτις θεωρεῖ τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐπὶ τῆς τελείας τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπότητος θεμελιουμένην. Ἄρα ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Λόγου εἰδικώτερον μελετᾶται καὶ γινώσκεται διὰ τριῶν ἐπιστημῶν, Ψυχολογίας, Λογικῆς, Ἠθικῆς, καὶ τελευταῖον διὰ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, ἧτις θεωρεῖ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Λόγου ὡς ἀρχὴν καὶ θεμέλιον τῆς ἀρίστης πολιτείας τῶν ἀνθρώπων.

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἡ Ψυχολογία τοῦ Λόγου ἀντικείμενον γνώσεως ἔχει τὴν τετελειωμένην τοῦ Λόγου ψυχὴν, φρεῖσαν ἐπὶ τῆς ἐνσαρκωθείσης τοῦ Λόγου ὑποστάσεως ἅμα τῇ προσλήψει τῆς ζώσης σαρκός, μεθ' ἧς συνετράφη καὶ συνηυξήθη καὶ συνετελειώθη δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ψυχὴ τοῦ Λόγου κοινὸν ἔχει μετὰ τῆς ἡμετέρας ψυ-

χῆς τὴν μίαν καὶ τριαδικὴν φύσιν, οἷον τὸ αἰσθητικὸν καὶ παθητικὸν, τὸ θελητικὸν καὶ βουλευτικὸν, τὸ νοητικὸν καὶ λογικὸν. Οὐκ ἔχει δὲ κοινὴν καὶ τὴν ὑπόστασιν· ὅτι ἡ μὲν ὑπόστασις τῆς ψυχῆς τοῦ Λόγου αἰδῖος, γεννητὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰσόθεος, ἡ δὲ ὑπόστασις τῆς ἡμετέρας ψυχῆς χρονικὴ, γηίνη, ἰσάξιος πρὸς τὸν χοῦν τῆς γῆς, ἐξ ἧς ἐλήφθη. Ἡ δὲ οὐσία τῆς ψυχῆς τοῦ Λόγου ἐκ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ καὶ τῆς προσληφθείσης φύσεως συνίσταται· διότι οὔτε ἡ ὑπόστασις ἄνευ τῆς φύσεώς ἐστι ψυχὴ, οὔτε ἡ φύσις ἄνευ τῆς ὑποστάσεως ψυχῆς οὐσίαν ποιεῖ, ἀλλὰ τὸ συναμρότερον, ἡ ὑπόστασις μετὰ τῆς φύσεως τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς συνιστῶσι. Ἄρα ἡ ψυχὴ τοῦ Λόγου κατὰ τὴν φύσιν μόνον ἐστὶν ὁμοούσιος πρὸς τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν γηίνην ἡμῶν ὑπόστασιν. Τὴν διαφορὰν δὲ τῶν ὑποστάσεων καὶ ὁ Παῦλος διακρίνων, λέγει· «Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ.» Ἐξ οὐρανοῦ λέγεται ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, διότι οὐκ ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς ἡ ὑπόστασις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ὑπόστασις τοῦ Λόγου ὑπόστασις καὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ γέγονε, καὶ διὰ τοῦτο Θεοτόκος καὶ ἡ γεννήσασα αὐτὸν Μήτηρ λέγεται, ὡς κυρίως γεννήσασα Θεὸν σαρκακωμένον, καὶ οὐχὶ ἀπλῶς ἄνθρωποτόκος, ὡς παραλογιζόμενος ἐφρόνει ὁ αἰρετικὸς Νεστόριος. Ἀλλ' εἰ καὶ κατ' οὐσίαν ταυτίζεται ἡ φύσις τῆς ψυχῆς τοῦ Λόγου πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ὑπερέχει ὅμως αὐτῆς ἐξόχως κατὰ τὴν ποιότητα· διότι ἡ φύσις τῆς ψυχῆς τοῦ Λόγου τελεία ἐστὶ καὶ ἄμωμος, κανονικῶς ρυεῖσα καὶ ἀναπτυχθεῖσα καὶ τελειωθεῖσα ἐπὶ τῆς τελείας τοῦ Λόγου ὑποστάσεως, καὶ μηδεμίαν φθορὰν ἢ παρεκτροπὴν ὑπομείνας· ἡ δὲ φύσις τῆς ἡμετέρας ψυχῆς πλήρης ἐστὶ μώμων καὶ παρεκτροπῶν καὶ φθορῶν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ δεῖται ἀναγεννήσεως καὶ ἀναπλάσεως κατὰ τὸν τέλειον καὶ ἄμωμον τύπον τῆς ψυχῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ψυχὴ τοῦ Λόγου κατὰ φύσιν τε καὶ ὑπόστασιν μία ἐστὶ

καὶ μόνη, καὶ δευτέρα ψυχὴ ὁμοία αὐτῇ οὔτε ἐγένετο, οὔτε ἦν δυνατὸν γενέσθαι. Ὅσω δὲ τιμιωτέρα ἡ ψυχὴ τοῦ Λόγου τῶν ψυχῶν τῶν γηίνων ἀνθρώπων, τόσω καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς ψυχῆς ταύτης ἀνωτέρα καὶ τιμιωτέρα τῆς ἐπιστήμης τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων, ἢτοι τῆς ἀνθρωπίνης Ψυχολογίας. Ἀλλὰ τίνι τρόπῳ ἢ μεθόδῳ λαμβάνεται ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τῆς ψυχῆς τοῦ Λόγου; Λαμβάνεται διὰ τῆς μελέτης τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῆς βίου, τῶν λόγων αὐτῆς καὶ τῶν ἔργων, ἐν οἷς ἐκδηλοῦται ἡ μία καὶ τριαδικὴ αὐτῆς φύσις, ἣν ὁμοίως ἔχει καὶ ἡ ἡμετέρα ψυχὴ, ἢ διὰ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως γινωσκομένη. Ὁ δὲ πρακτικὸς τοῦ Χριστοῦ βίος ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ πειρασμοῦ, ὃν ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, καὶ ἐν ᾧ ἐξεδηλώθη σαφῶς ἡ μία καὶ τριαδικὴ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ φύσις, καθὼς ἐρχόμεθα θεωρῆσαι αὐτὴν ἤδη.

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς τοῦ Χριστοῦ θεωροῦμεν πρῶτον ἐν τῷ ἱστορουμένῳ πειρασμῷ αὐτοῦ, ὃς ἐγένετο εὐθὺς μετὰ τὸ ἐν Ἰορδάνῃ βάπτισμα αὐτοῦ. «Τότε,» ὡς ἱστορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, «ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἐρήμον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ Διαβόλου. Καὶ ἠηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε.»

Τὸ πεινῆν καὶ διψῆν αἰσθησίς ἐστι τῆς ψυχῆς, προσερχομένη ἐκ τῆς πρώτης ἀνάγκης τῆς ζώσης σαρκός, μεθ' ἧς ἐστὶν ἠνωμένη. Ἐνοχλουμένη ἡ ψυχὴ ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ ἄλγους τῆς αἰσθήσεως ταύτης, κινεῖ τὸ σῶμα εἰς εὗρεσιν καὶ λῆψιν τῆς τροφῆς, τῆς θεραπευούσης τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ συντηρούσης τὴν ζωὴν. Ἀρξαμένης δὲ τῆς ἐργασίας, τῆς θεραπευούσης τὴν ἀνάγκην ταύτην διὰ τῆς καταλλήλου βρώσεως καὶ πόσεως, ἡ ἀλγεινὴ αἰσθησις τῆς πείνης τρέπεται εἰς αἰσθησὶν ἡδέϊαν καὶ εὐάρεστον, διαρ-